

Υπόθεση C-695/21

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

19 Νοεμβρίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg Brussel (Βέλγιο)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

8 Νοεμβρίου 2021

Προσφεύγουσες:

Recreatieprojecten Zeeland BV

Casino Admiral Zeeland BV

Supergame BV

Καθού:

Belgische Staat

... [παραλειπόμενα]

**NEDERLANDSTALIGE
RECHTBANK VAN EERSTE
AANLEG BRUSSEL
(Ολλανδόφωνο πρωτοδικείο
Βρυξελλών, Βέλγιο)**

... [παραλειπόμενα]

[παραλειπόμενα]

Στη διαφορά [παραλειπόμενα]

της εταιρίας BV RECREATIEPROJECTEN ZEELAND [παραλειπόμενα]

προσφεύγουσας,
[παραλειπόμενα]

κατά

του **BELGISCHE STAAT (Βελγικού Δημοσίου)** [παραλειπόμενα]
καθού,
[παραλειπόμενα]

Στη διαφορά [παραλειπόμενα]

της CASINO ADMIRAL ZEELAND BV [παραλειπόμενα]
προσφεύγουσας,
[παραλειπόμενα]

κατά

του **BELGISCHE STAAT (Βελγικού Δημοσίου)** [παραλειπόμενα]
καθού,
[παραλειπόμενα]

Στη διαφορά [παραλειπόμενα]

της BV SUPERGAME [παραλειπόμενα]

προσφεύγουσας,
[παραλειπόμενα]

κατά

του **BELGISCHE STAAT (Βελγικού Δημοσίου)** [παραλειπόμενα]

καθού,

[παραλειπόμενα]

** ** *

[παραλειπόμενα] [διεξαγωγή της εθνικής διαδικασίας]

1. Πραγματικά περιστατικά, ιστορικό και αιτήματα

1.1.

[παραλειπόμενα] Η πρώτη προσφεύγουσα [παραλειπόμενα] εκμεταλλεύεται την εγκατάσταση τυχερών παιγνίων «*Casino Admiral Sluis*».

[παραλειπόμενα] Η δεύτερη προσφεύγουσα [παραλειπόμενα] εκμεταλλεύεται την εγκατάσταση τυχερών παιγνίων «*Casino Admiral Hulst*».

[παραλειπόμενα] Η τρίτη προσφεύγουσα [παραλειπόμενα] εκμεταλλεύεται την εγκατάσταση τυχερών παιγνίων «*Casino Admiral Heerle*».

[παραλειπόμενα]

1.2.

Όλες οι προαναφερθείσες εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων βρίσκονται στις Κάτω Χώρες.

Από τις 3 Δεκεμβρίου 2018 έως τις 25 Ιουνίου 2019, η εγκατάσταση της πρώτης προσφεύγουσας διαφημίστηκε στο Βέλγιο με τη χρήση υλικών μέσων.

Το ίδιο συνέβη και για τις εγκαταστάσεις της δεύτερης προσφεύγουσας και της τρίτης προσφεύγουσας κατά το χρονικό διάστημα από τις 20 Μαρτίου 2019 έως τις 2 Απριλίου 2019.

Με αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2020, η Kansspelcommissie (επιτροπή τυχερών παιγνίων, Βέλγιο) επέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15/3 του Kansspelwet (νόμου περί τυχερών παιγνίων), πρόστιμο ύψους 6 500 ευρώ στην πρώτη προσφεύγουσα, 3 000 ευρώ στη δεύτερη προσφεύγουσα και 2 800 ευρώ στην τρίτη προσφεύγουσα για παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, του Wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers (νόμου της 7ης Μαΐου 1999 περί τυχερών παιγνίων, στοιχημάτων, εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων και προστασίας των παικτών, στο εξής: Kansspelwet).

1.3.

Με δικόγραφα που κατέθεσαν στις 15 Ιανουαρίου 2021, οι προσφεύγουσες στράφηκαν κατά των αντίστοιχων αποφάσεων της 11ης Δεκεμβρίου 2020.

[παραλειπόμενα]

Επί της ουσίας οι προσφεύγουσες ζητούν, κατά βάση, με το κύριο αίτημά τους την ακύρωση των προσβαλλομένων αποφάσεων.

1.4.

[παραλειπόμενα]

[Το καθού] αμφισβητεί, κατ' ουσίαν, με τον κύριο αμυντικό ισχυρισμό του τη βασιμότητα των προσφυγών που άσκησαν οι προσφεύγουσες.

2. Συνεκδίκαση

[Οι υποθέσεις συνεκδικάζονται]

3. Επί του παραδεκτού

[Οι προσφυγές είναι παραδεκτές]

4. Επί της ουσίας

4.1.

Με τις προσβαλλόμενες αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 2020, η Kansspelcommissie (επιτροπή τυχερών παιγνίων), όργανο του καθού, επέβαλε κατ' εφαρμογήν του άρθρου 15/3 του Kansspelwet πρόστιμο στις προσφεύγουσες για παραβάσεις του άρθρου 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet τις οποίες φέρονται να διέπραξαν.

Το σχετικό άρθρο 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet ορίζει ως ακολούθως:

«Ουδείς επιτρέπεται [...] να διαφημίζει εγκατάσταση τυχερών παιγνίων [...], αν γνωρίζει ότι πρόκειται για εκμετάλλευση τυχερού παιγνίου ή εγκαταστάσεως τυχερών παιγνίων που δεν έχει αδειοδοτηθεί βάσει του παρόντος νόμου.»

Με άλλα λόγια, η ως άνω διάταξη θεσπίζει –πλην της περιπτώσεως όπου ο παραβάτης τελεί εν αγνοία– γενική απαγόρευση διαφημίσεως των εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων, η οποία δεν ισχύει μόνο για εκείνες εξ αυτών στις οποίες η Kansspelcommissie (επιτροπή τυχερών παιγνίων) έχει χορηγήσει άδεια.

Δεν αμφισβητείται ότι οι προσφεύγουσες διαφήμιζαν κατά τις επίμαχες χρονικές περιόδους στο Βέλγιο τις εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων τις οποίες εκμεταλλεύονται στις Κάτω Χώρες.

Δεν αμφισβητείται επίσης ότι, όσον αφορά τις εγκαταστάσεις στις Κάτω Χώρες, δεν έχει χορηγηθεί άδεια από τη βελγική Kansspelcommissie (επιτροπή τυχερών παιγνίων).

Ως εκ τούτου, στοιχειοθετείται ουσιαστική παράβαση του άρθρου 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet ως προς όλες τις προσφεύγουσες.

Εντούτοις, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν στο πλαίσιο της υπό κρίση προσφυγής, ότι η απαγόρευση διαφήμισης την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet αντιβαίνει στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 56 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), με συνέπεια να πρέπει η εθνική αυτή νομοθετική διάταξη να μείνει ανεφάρμοστη.

4.2.

Είναι σαφές ότι το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του Kansspelwet περιορίζεται στο έδαφος του βελγικού κράτους.

Τούτο δεν συνεπάγεται μόνον ότι η προαναφερθείσα απαγόρευση διαφήμισης ισχύει αποκλειστικώς στο βελγικό έδαφος.

Αντιθέτως, έχει επίσης ως συνέπεια ότι η Kansspelcommissie (επιτροπή τυχερών παιγνίων) μπορεί να χορηγεί άδειες μόνο για τις εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων που βρίσκονται εντός του Βελγίου.

Επιπλέον, ο Kansspelwet δεν προβλέπει καμία δυνατότητα φορέα εκμεταλλεύσεως αλλοδαπής εγκαταστάσεως τυχερών παιγνίων να λάβει άδεια από τις βελγικές αρχές προκειμένου να διαφημίσει τη δραστηριότητα αυτή στο Βέλγιο κατά παρέκκλιση από τη γενική απαγόρευση διαφήμισης.

4.3.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι οι προσφεύγουσες δεν έχουν στην πραγματικότητα καμία απολύτως δυνατότητα να διαφημίζουν στο βελγικό έδαφος τις εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων τους οι οποίες βρίσκονται στις Κάτω Χώρες.

Τούτο διότι, αφενός, οι εγκαταστάσεις τους δεν βρίσκονται στο Βέλγιο, με αποτέλεσμα η βελγική Kansspelcommissie (επιτροπή τυχερών παιγνίων) να μην μπορεί να χορηγήσει άδεια για την καθ' εαυτήν εκμετάλλευσή τους. Κατά συνέπεια, αποκλείεται να εμπίπτουν αυτοδικαίως στην προβλεπόμενη από το άρθρο 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet εξαίρεση από την απαγόρευση διαφήμισης την οποία θεσπίζει ο ίδιος αυτός νόμος.

Αφετέρου, δεν υφίσταται, κατά το βελγικό δίκαιο, καμία δυνατότητα για τις προσφεύγουσες να ζητήσουν άδεια προκειμένου να διαφημίσουν στο Βέλγιο εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων που βρίσκονται στην αλλοδαπή.

Με άλλα λόγια: Το αποτέλεσμα της βελγικής εθνικής νομοθεσίας είναι, σε γενικές γραμμές, ότι στο Βέλγιο ισχύει κατ' αρχήν γενική απαγόρευση διαφήμισης εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων. Οι εγκαταστάσεις που βρίσκονται στο Βέλγιο και έχουν αδειοδοτηθεί εξαιρούνται εκ του νόμου από την απαγόρευση. Οι εγκαταστάσεις αυτές επιτρέπεται να διαφημίζονται στο Βέλγιο. Αντιθέτως, οι εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων που δεν βρίσκονται στο Βέλγιο υπόκεινται και εξακολουθούν σε κάθε περίπτωση να υπόκεινται –ανεξαρτήτως, για παράδειγμα, από το αν έχουν λάβει άδεια στο κράτος εγκαταστάσεως– στην απαγόρευση διαφήμισης στο Βέλγιο. Τέτοιες εγκαταστάσεις δεν μπορούν επ' ουδενί να εξαιρεθούν από τη γενική απαγόρευση διαφήμισης.

Το ερώτημα αν μια τέτοια ρύθμιση είναι συμβατή με την αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών όσον αφορά τους φορείς εκμεταλλεύσεως εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων που βρίσκονται σε άλλα κράτη μέλη πλην του Βελγίου εγείρει, τουλάχιστον, εύλογο ζήτημα το οποίο χρήζει διεξοδικότερης εξετάσεως.

4.4.

Δεν αμφισβητείται ότι η απαγόρευση διαφήμισης των εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 56 ΣΛΕΕ. Πράγματι, τόσο από την άποψη των φορέων εκμεταλλεύσεως των εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων που βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος όσο και από την άποψη των δυνητικών πελατών, η απαγόρευση της διαφήμισης στο βελγικό έδαφος αποτελεί εμπόδιο στη δυνατότητα των κατοίκων του Βελγίου να έχουν πρόσβαση στις προσφερόμενες υπηρεσίες ¹.

Κατά συνέπεια, πρέπει να ελεγχθεί κατά πόσον το περιοριστικό αυτό μέτρο δικαιολογείται από υπέρτερο λόγο δημοσίου συμφέροντος, στο πλαίσιο του οποίου το μέτρο πρέπει να είναι κατάλληλο για την υλοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην βαίνει πέραν αυτού που είναι αναγκαίο για την επίτευξή του ².

Η διάταξη για την απαγόρευση διαφήμισης προστέθηκε στο άρθρο 4, παράγραφος 2, του Kansspelwet της 7ης Μαΐου 1999 με το άρθρο 6 του Wet van 10 januari 2010 tot wijziging van de wetgeving inzake kansspelen (νόμου της 10ης Ιανουαρίου 2010 περί τροποποιήσεως των διατάξεων περί τυχερών παιγνίων).

¹ Πρβλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση του Δικαστηρίου της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional και [Bwin] International, <http://curia.europa.eu/>.

² Οπ.π.

Από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της εν λόγω νομοθετικής τροποποίησης προκύπτει ότι ο γενικότερος σκοπός του Βέλγου νομοθέτη ήταν, κατά τα λεγόμενά του, να εφαρμόζεται όσον αφορά τα τυχερά παίγνια μια πολιτική στηριζόμενη στους ακόλουθους άξονες:

- την προστασία των παικτών,
- την οικονομική διαφάνεια και τον έλεγχο των χρηματικών ροών,
- τον έλεγχο των παιγνίων, και
- τον εντοπισμό και τον έλεγχο των διοργανωτών³.

Ο Βέλγος νομοθέτης θεωρεί προφανώς ότι, καλώς ή κακώς, η ανάγκη συμμετοχής σε παίγνια είναι έμφυτη στον άνθρωπο. Με βάση τη λεγόμενη «προσέγγιση διοχέτευσης», ρυθμίζει τα τυχερά παίγνια κατά τρόπο ώστε να καταπολεμάται η παράνομη προσφορά τυχερών παιγνίων και ο παίκτης να κατευθύνεται προς μια νόμιμη προσφορά παιγνίων που επιτρέπεται εντός στενών ορίων⁴.

Ένας τέτοιος περιορισμός της προσφοράς σε συγκεκριμένο αριθμό παρόχων τυχερών παιγνίων που προβαίνουν σε συγκεκριμένη προσφορά συμβάλλει, κατά τον Βέλγο νομοθέτη, στον περιορισμό της συμμετοχής στα τυχερά παίγνια, πράγμα το οποίο, με τη σειρά του, συνεπάγεται την προστασία των παικτών από την εξάρτησή τους από αυτά⁵.

³ Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, van het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, van de wet van 26 juni 1963 betreffende de aanmoediging van de lichamelijke opvoeding, de sport en het openluchtlevens en het toezicht op de ondernemingen die wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen inrichten, van de wet van 19 april 2002 tot rationalisering van de werking en het beheer van de Nationale Loterij (σχέδιο νόμου περί τροποποίησης του νόμου της 7ης Μαΐου 1999, περί τυχερών παιγνίων, εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων και προστασίας των παικτών, του φορολογικού κώδικα περί φόρων που εξομοιούνται με τον φόρο εισοδήματος, του νόμου της 26ης Ιουνίου 1963, περί προαγωγής της σωματικής αγωγής, των αθλητικών δραστηριοτήτων και της υπαίθριας ζωής και περί ελέγχου των επιχειρήσεων που διοργανώνουν στοιχήματα επί αθλητικών αποτελεσμάτων υπό μορφή διαγωνισμού, του νόμου της 19ης Απριλίου 2002 περί εξορθολογισμού της λειτουργίας και της διαχείρισης του Εθνικού Λαχείου), Τμήμα κοινοβουλευτικών εγγράφων, 2008-09, αριθ. 1992/001, 4.

⁴ Όπ.π.

⁵ Όπ.π.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η προστασία του καταναλωτή από τις επιζήμιες συνέπειες των τυχερών παιγνίων, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου εξαρτήσεως από αυτά, συνιστά επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος ⁶.

Εν προκειμένω, ο ισχυρισμός των προσφευγουσών ότι η επίμαχη απαγόρευση διαφημίσεως αποσκοπεί στην πραγματικότητα αποκλειστικά στη διαφύλαξη των συμφερόντων του Βελγικού Δημοσίου Ταμείου, με το να στρέφει τους Βέλγους παίκτες κατά το δυνατόν σε εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων που βρίσκονται στο Βέλγιο αντί για εγκαταστάσεις της αλλοδαπής, δεν στηρίζεται σε κανένα αποδεικτικό στοιχείο, πόσω μάλλον αποδεδειγμένο. Πρέπει, συνεπώς, να απορριφθεί αυτοδικαίως ως αβάσιμος.

4.5.

Συνεπώς, παραμένει το ερώτημα κατά πόσον η εν λόγω απαγόρευση διαφημίσεως είναι σύμφωνη με την αρχή της αναλογικότητας κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του *Kansspelwet* σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Από τα νομοθετικά έγγραφα επί της κρίσιμης τροποποιήσεως του *Kansspelwet* το έτος 2010, προκύπτει ότι ο νομοθέτης προέβη στη νομοθετική αυτή τροποποίηση, επιδιώκοντας να ρυθμίσει το πρωτοεμφανιζόμενο κατά τον χρόνο εκείνο φαινόμενο των διαδικτυακών τυχερών παιγνίων. Συγκεκριμένα, η αιτιολογική έκθεση του εν λόγω νομοσχεδίου αναφέρεται και ως προς τη θεσπιζόμενη απαγόρευση διαφημίσεως μόνο στη λειτουργία των ιστοσελίδων και των διαδικτυακών καζίνο ⁷. Οι εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων που βρίσκονται στην αλλοδαπή δεν αναφέρονται ρητά στο πλαίσιο αυτό.

Παρόλα αυτά, μπορεί επίσης να υποστηριχθεί ότι η παρούσα απαγόρευση διαφημίσεως συμβάλλει στον περιορισμό της προσβάσεως στα τυχερά παίγνια που επηρεάζει τους καταναλωτές που διαμένουν στο Βέλγιο. Βεβαίως, από τυπικής απόψεως, τίποτα δεν εμποδίζει τους εν λόγω καταναλωτές να μεταβούν

⁶ Πρβλ. μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Μαρτίου 2007, C-338/04, C-359/04 και C-360/04, *Placanica*, και της 8ης Σεπτεμβρίου 2009, C-42/07, *Liga Portuguesa de Futebol Profissional και Bwin International*, <http://curia.europa.eu/>.

⁷ *Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de kansspelinrichtingen en de bescherming van de spelers, van het Wetboek van de met inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, van de wet van 26 juni 1963 betreffende de aanmoediging van de lichamelijke opvoeding, de sport en het openluchtleven en het toezicht op de ondernemingen die wedstrijden van weddenschappen op sportuitslagen inrichten, van de wet van 19 april 2002 tot rationalisering van de werking en het beheer van de Nationale Loterij, (σχέδιο νόμου περί τροποποιήσεως του νόμου της 7ης Μαΐου 1999, περί τυχερών παιγνίων, εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων και προστασίας των παικτών, του φορολογικού κώδικα περί φόρων που εξομοιούνται με τον φόρο εισοδήματος, του νόμου της 26ης Ιουνίου 1963, περί προαγωγής της σωματικής αγωγής, των αθλητικών δραστηριοτήτων και της υπαίθριας ζωής και περί ελέγχου των επιχειρήσεων που διοργανώνουν στοιχήματα επί αθλητικών αποτελεσμάτων υπό μορφή διαγωνισμού, του νόμου της 19ης Απριλίου 2002 περί εξορθολογισμού της λειτουργίας και της διαχειρίσεως του Εθνικού Λαχείου), Τμήμα κοινοβουλευτικών εγγράφων, 2008-09, Nr. 1992/001, 18.*

σε εγκατάσταση τυχερών παιγνίων στην αλλοδαπή και να συμμετέχουν στα παίγνια που προσφέρονται εκεί. Ωστόσο, ευλόγως μπορεί να υποτεθεί ότι η απουσία διαφημίσεως για τις εν λόγω εγκαταστάσεις έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ελκυστικότητά τους.

Ο Βέλγος νομοθέτης επέλεξε σαφώς ένα σύστημα περιορισμού της προσφοράς τυχερών παιγνίων προκειμένου να μειωθεί η συμμετοχή σε τέτοια παίγνια, επιδιώκοντας να αποτρέψει τα τυχερά παίγνια και την εξάρτηση από αυτά. Είναι προφανές ότι όσο περισσότερο ο (δυνητικά) εξαρτημένος από τυχερά παίγνια καταναλωτής έρχεται σε επαφή με διαφημίσεις για τέτοια παίγνια, τόσο περισσότερο θα ωθείται να συμμετάσχει σε αυτά. Υπό αυτή την έννοια, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο περιορισμός της διαφημίσεως εξυπηρετεί τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Αντιθέτως, μπορεί να αντιταχθεί ότι το ίδιο μπορεί επίσης να ισχύει και για μια γενική απαγόρευση διαφημίσεως η οποία θα εφαρμοζόταν ανεξαιρέτως σε όλες τις εγκαταστάσεις τυχερών παιγνίων που βρίσκονται στο Βέλγιο. Πράγματι, ένα τέτοιο μέτρο θα είχε επίσης ως αποτέλεσμα τον περιορισμό των πειρασμών στους οποίους εκτίθεται ο (δυνητικά) εξαρτημένος από τα τυχερά παίγνια καταναλωτής.

Με άλλα λόγια, τίθεται το ζήτημα του εισάγοντος δυσμενείς διακρίσεις χαρακτήρα εθνικής διατάξεως, σύμφωνα με την οποία μόνο περιορισμένος και ελεγχόμενος αριθμός –αποκλειστικά ημεδαπών– εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων, ακόμη και αν επιδιώκουν έναν απολύτως νόμιμο σκοπό, εξαιρείται από την ισχύουσα στο Βέλγιο γενική απαγόρευση διαφημίσεως αναφορικά με τη δραστηριότητά του, ενώ δεν είναι δυνατόν να υπαχθούν σε μια τέτοια εξαίρεση όλες αδιακρίτως οι παρόμοιες εγκαταστάσεις που βρίσκονται σε άλλο κράτος μέλος.

Πράγματι, η νομοθεσία περί τυχερών παιγνίων περιλαμβάνεται μεταξύ των τομέων εκείνων στους οποίους υπάρχουν σημαντικές διαφορές ηθικής, θρησκευτικής και πολιτιστικής φύσεως μεταξύ των κρατών μελών, γεγονός που συνεπάγεται ότι ελλείπει συναφούς κοινοτικής εναρμονίσεως, εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος να εκτιμήσει, στους τομείς αυτούς, σύμφωνα με τη δική του κλίμακα αξιών, τις απαιτήσεις που συνεπάγεται η προστασία των εμπλεκόμενων συμφερόντων⁸. Ωστόσο, αυτή η ελευθερία που παρέχεται στα κράτη μέλη δεν τους επιτρέπει, προφανώς, να ρυθμίζουν τον τομέα αυτό με τρόπο που να εισάγει διακρίσεις⁹.

⁸ Πρβλ. μεταξύ άλλων τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 8ης Ιουλίου 2010, C-447/08 και C-448/08, EU:C:2010:415, Sjöberg, και της [8ης] Σεπτεμβρίου 2009, C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional και [Bwin] International, <http://curia.europa.eu/>.

⁹ Πρβλ. μεταξύ άλλων τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της 22ας Ιουνίου 2017, C-49/16, EU:C:2017:491, Unibet International, και της 4ης Φεβρουαρίου 2016, C-336/14, EU:C:2016:72, Ince, <http://curia.europa.eu/>.

Το Rechtbank (πρωτοδικείο) κρίνει ότι η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα επί του τρόπου ερμηνείας του άρθρου 56 ΣΛΕΕ είναι αναγκαία για την έκδοση της αποφάσεώς του επί των υπό κρίση προσφυγών. Πράγματι, αν η εθνική ρύθμιση επί της απαγορεύσεως διαφήμισεως των εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων κριθεί ότι εισάγει δυσμενείς διακρίσεις, δεν μπορεί να εφαρμοστεί για την επιβολή των προσβαλλομένων προστίμων στις προσφεύγουσες.

Το Rechtbank (πρωτοδικείο) δεν αποφαινεται σε τελευταίο βαθμό κατά την έννοια του άρθρου 267, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, διότι μπορεί να ασκηθεί αναίρεση κατά της αποφάσεως που θα εκδώσει¹⁰.

Ωστόσο, το Rechtbank (πρωτοδικείο) κρίνει σκόπιμο στην υπό κρίση περίπτωση να υποβάλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 267, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα αναφορικά με την ερμηνεία του άρθρου 56, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ πριν αποφανθεί επί της ουσίας της υποθέσεως.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΤΟ RECHTBANK (πρωτοδικείο)

[παραλειπόμενα]

Δικάζον σε τελευταίο βαθμό [παραλειπόμενα] [χωρίς σημασία για την απάντηση στο ερώτημα]

Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο ερώτημα προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

Έχει το άρθρο 56, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ την έννοια ότι απαγορεύει εθνική νομοθετική ρύθμιση κράτους μέλους η οποία εξαιρεί τους φορείς εκμετάλλευσης ενός περιορισμένου και ελεγχόμενου αριθμού αδειοδοτημένων στο έδαφός του εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων από τη γενική απαγόρευση διαφήμισης τέτοιων εγκαταστάσεων, χωρίς ταυτόχρονα να προβλέπει τη δυνατότητα φορέων εκμετάλλευσης εγκαταστάσεων τυχερών παιγνίων που βρίσκονται σε άλλα κράτη μέλη να εξαιρεθούν κατά τον ίδιο τρόπο από την ισχύουσα στο έδαφός του απαγόρευση διαφήμισης αναφορικά με τις εγκαταστάσεις τους αυτές;

[τελικές διατυπώσεις και υπογραφές] [παραλειπόμενα]

¹⁰ Άρθρο 15/7, παράγραφος 3, του Kansspelwet της 7ης Μαΐου 1999.